

Veress Miklós: Erdő a vadaknak

Már égetően időszerű volt Veress Miklós első kötetének megjelenése: antológiákból, szét-szórtan napvilágot látó folyóirat-beli publikációiból költészetének csak egyes vonásait sejtettük, — jóllehet, már az eddigiek során is kiforrott költői tehetségről adott számot.

Az első kötet ötven verse bizonyosan közelebb visz Veress költői világához, felmutatja lírájának indítékait, összetevőit és jellemzőit, a külön-külön köztölt versek alapján nehezen észlelhető mélyebb összefüggéseket tárhat fel.

A versgyűjtemény az „erdő leszek minden vadaknak” jegyében született, az egyéni tra-

gédia ellenére is a közösséget vállaló, érte áldozatot hozó költő alapállásából; a gondolat végigvonul a kötetben, s a *Május-fák* című versben bukkan fel kiteljesedve-módosulva: „micsoda játék hogy májusfa vagyok emelem tartom a forró egéket /nem a szédítő szeszekre ölekre pénzekre erre tettem föl az életemet”.

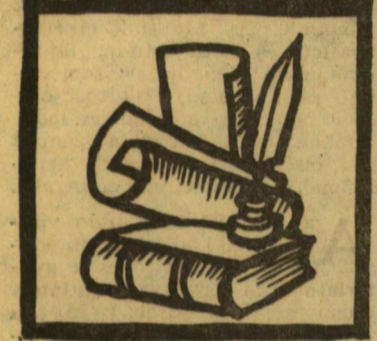
Az *Erdő a vadaknak* kötet nagy erénye forma-, kép- és asszociáció-gazdagsága, amihez — rendkívül jól hasznosítva a szegedi elődöktől tanultakat — mindig mély gondolatiság is társul, mely tulajdonság bizony elég ritkán figyelhető meg fiatal költőinknél. Ugyanakkor, képgazdagsága ellenére, nagyfokú költői ökonómia, csiszoltság, puritán hűvösség jellemzi legtöbb versét, noha a belső vívódás még egyes verseiben megbontja a rendet. Veressnél sohasem a kimondás, hanem a sejtetés, a hangulat-remtés dominál, közlendőjét nem direkt módon, inkább áttételesen igyekszik olvasója tudtára adni. Mégsem tartozik a manapság oly divatos szerepjátékosok közé: őszintén ihletű verseiben mindig önmagát adja, „vérrozsás” önmagát. (*Oda a könyörtelenséghez, Haemoptoe*). Kínjaitól, szenvedéseitől megtörve erőt merít a költészet hatalmába és saját elhivatottságába vetett hitéből; „szavaidtól megolvadnak a kardok és szétporladnak az ágyúdalod megragadja a világ szarvait és szívárvánnyá szelidíti/

énekedtől a hullámok tigrisei kushadtan nyöszörögnek/ a hal-dokló megnyitja szemét és könyö-nyével lemossa a halált”/. Játékos nyelvi ötleteit is az itt meghatározottaknak rendeli alá: a Weöresnek ajánlott *Allatkert*, és a *Gyerekdalok egy háborúra* című versei a gyermekverses áruházába öltöztetett szellemes művészi állásfoglalások. A gyermekversek vidám-játékos hangja és a felsorolt borzalmak közötti ellentmondás tovább fokozza azt a feszültséget, ami az eredeti mondóka-szövegek meghök-kentően találó átrításából született: pl.: „/jaj-sziréna-péntek/ jaj-piros-csütörtök/vér-szerda”/.

Forma szempontjából is színes, változatos kötet Veress Miklósé, a szabadvers számos alakban kerül az olvasó elé, de — talán ez is a szegedi hagyományok jegyében — klasszikus versformák gyakran nemes veretet szolgáltatnak a szabadvershez. Kitűnően érzékelteti a *Köd és arck* sebláztól látomásos, „altatók mélyébe hulltan” észlelt világból a való világba történt visszatérést a nyugodt, hangsúlyos idomokkal: „mert áttűnnek megint a szemek és kezek a lázon”.

Szeged ezúttal talán megbecsüli tehetséges fiatal költőjét. Az *Erdő a vadaknak*, Veress Miklós első köteté már elfogyott a könyvesboltokból.

JANKOVICS JÓZSEF

Színész az íróról

A Collegium Artium színház-tudományi szekciójának keretén belül Nagy Attila, a Thália Színház művésze tartott előadást. Témája: „Ahogy én látom és érzem Németh László drámaírói művészetét”.

Az előadás érdekessége az volt, hogy a színész nyilvánított véleményét az íróról. Azért új ez, mivel a színészeket évszázadokon keresztül nem tartották szólásra érdemesnek komolyabb tárgykörökben. A változás napjainkban történik, s ennek egyik bizonyítéka Nagy Attila előadása is. Németh Lászlóról tartott bemutatójából kitűnt, hogy az író mintegy történelmi néptanító alkatnak tartja, „minőségi ember” típusát elemezte műről-műre. A hallgatóság meglepően alapos tudást fedezhetett fel a szuggesztív előadásmód mögött. Bár voltak vitára érdemes — szerintem téves — elképzelései Németh László „politikai reflexióit”, hovatartozását illetően. Figyelemreméltó volt, ahogy párhuzamba állította a drámát és megszületésük történelmi háttérét. Személyes élményeiről beszélve megtudtuk, hogy több Németh László darabban játszott, egyikben például Szegeden is.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy mit jelent számára Németh László műveinek megjelenítése, a következőket válaszolta: „Egy általam fontosnak tartott kérdés, egy igaz ügy szolgálatában állok, mikor Németh Lászlót színpadra viszem. Nemes magatartásra szólítom fel az embereket. A színész, a játék öröme túl kiélheti bennük a jellemek gazdagságát nyújtó szerep minden öröme”.

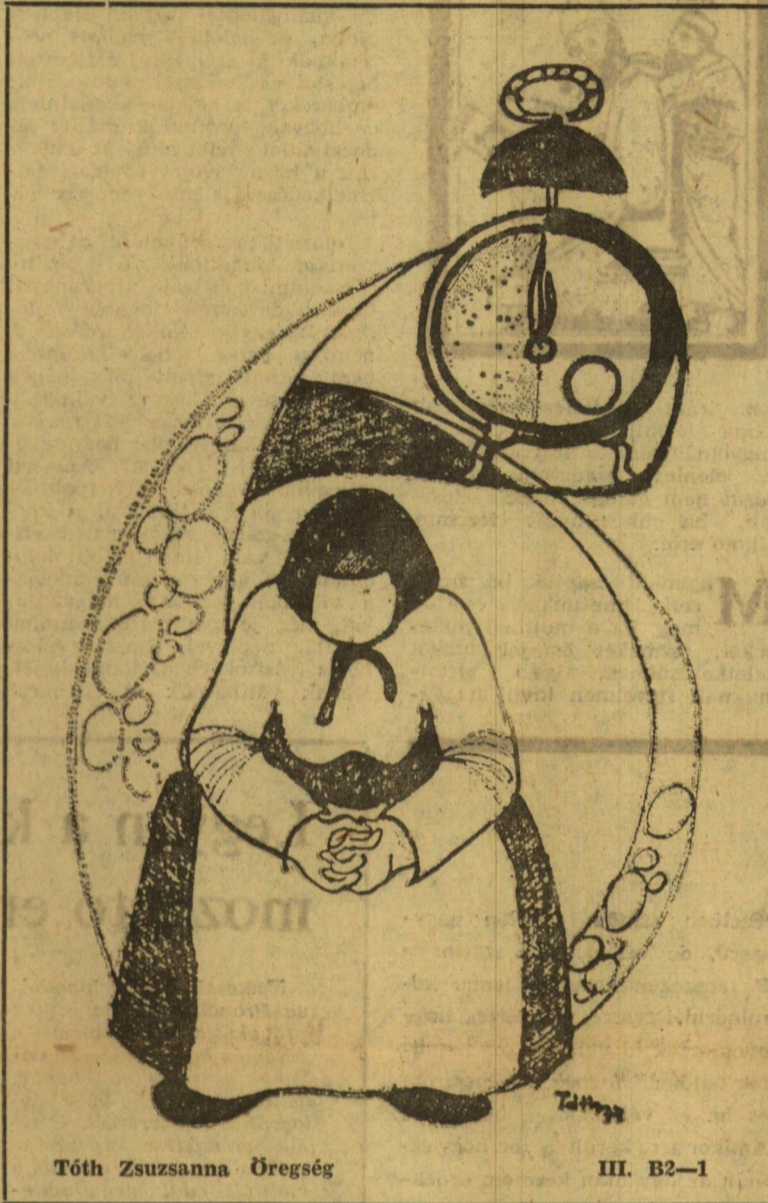
„En Németh Lászlót jelentősebb embernek tartom, mint amilyen hatást gyakorol a mi embereinkre. Sajnos, a történelmi-társadalmi események zajos változások közepette, nem volt fülünk az irodalom hangján minket szóló emberre figyelni.”

RAB FERENC

KISZ delegációk külföldön

A JATE KISZ Végrehajtó Bizottságának képviselőiben a finnországi Turku város egyetemének ifjúsági szervezeténél tett egyhetes baráti látogatást dr. Vastagh Pál és dr. Újvári József. A finn testvérgyemtem fiataljai-val tartott kapcsolatokról és az idei nyári építőtábori csereakció-ról folytattak megbeszéléseket.

A JATE KISZ VB. képviselőiben Belényi Gyula és Bummer Krisztina a Német Demokratikus Köztársaságban, Greifswaldban és Radebergben járt és ugyancsak a nyári építőtáborozásról tárgyaltak.

Tóth Zsuzsanna Öregség

III. B2-1

Egy rosszul szervezett és jól sikerült estről

Kár, hogy mindössze 103 jegy kelt el, és így igen kevesen hallhatták a tudománygyemtem hallgatói közül Vallai Péter előadóestjét. Attól tartok, hogy mindazok, akik ezt az estet szervezték, „ludasok” ebben. En is csak véletlenül jutottam el. A menetrend szerinti péntek esti Art Kinóra igyekeztem, nem híven a visszafelé jövőeknek, akik azt állították, hogy elmarad. A Maximum előtt kiderült, hogy mégis igaz. De az is kiderült, hogy nem sokkal azelőtt még a hirdető táblán lógott az Art Kinóra hívó plakát. Igaz, ugyanazon a táblán éppen arra az időpontra és helyre, Vallai Péter előadóestjére invitált egy másik plakát is. Így azok a „kiválasztottak” jöttek el a Maximumba, akik korábban is tudták. Kicsit esodákoztam, hogy az Art Kinóra jövőek nagyrésze miért fordult vissza? Kár, hogy nem feltételezték: jó cserét csinálnak. Utólag aztán rájöttem, hogy sokan nem tudták Vallai Pétert hová tenni. Ezért nem ártott volna a vérszegény szervezést legalább azzal erősíteni, hogy elárulják akár a plakáton, akár a stencilezett műsorfüzetben, hogy Vallai Péter a Thália Színház tagja.

De a kicsit hosszúra sikerült bevezető után essen szó végre a műsorról. Az orvosegyetemem már kétszer előadott „Hogyan fedezte fel Istent Ábrahám?” című előadást ez alkalommal is sikert aratott. Az első rész Don Propper Az utolsó óra története című írására épült, kezdve Szent Péter proféciájával, folytatva Örkény István, Allen Ginsberg, Ferlinghetti, Askenázi, Diane di Prima, Ingemar Gustavson, Gregory Corso, John Updike abszurd groteszk, mellbevágó — többnyire üvöltő beat zenével összekötött — művekkel, idéz-

tekkel. A műsor második fele három hosszabb lélegzetű Thomas Mann, E. Albee, Dery Tibor regény, illetve drámarészletből állt össze.

Vallai Péter fáradhatatlan és kiváló előadónak bizonyult. Olykor rágyújtott és jaffát ivott — a zenei betétek adtak erre lehetőséget —, hogy így „pihentette” egy kicsit, ismét elcsodálkoztassa a nézőt érdekes, szép szövegmondásával. A jól összeállított és mindvégig színvonalasan előadott műsorban legszebben Dery Tibor Képzelt riport egy amerikai pop-fesztiválról című regényének részletét tolmácsolta.

S. N. E.

Fórum Lukács Györgyről

Nagyrealizmus, vagy szocialista realizmus? Pártosság vagy partizánkodás? — Ezek a kérdések alkották a jogi kari Fórum második — Lukács Györgyöt, mint irodalomtudóst és esztétát bemutató — előadásának központi témáját. S ez nem véletlen, hiszen ez a problémakör centrális helyet foglal el Lukács Györgynek, a XX. század egyik legnagyobb marxista gondolkodójának és esztétájának életművében is. A Fórum előadásának az volt a célja, hogy felhívja a figyelmet a magyar szellemi életnek erre az óriási egyéniségre, aki tévedéseivel együtt is legnagyobb és világviszony-

latban maig is legismertebb szellemi reprezentánsunk. Ettől a szándéktól vezetve tartotta meg Kiss Lajos adjunktus az érdeklődő egyetem hallgatóknak színvonalas, hasznos és gondolatébresztő előadását. Beszélt többek között Lukács 1949-es Rudas Lászlóval és Révai Józseffel folytatott irodalompolitikai vitájáról. Lukács ekkori irodalomelméleti nézeteiről, a nagyrealizmus kategóriájáról, a pártosságról kialakított koncepciójáról. Tévedésein túl lényeges az a megállapítása, hogy a pártosság nem lehet egyszerű s mindenkorra meghatározott magatartássá tenni, az mindig a helyzetnek megfe-

lelően, az aktuális követelményekkel együtt változik. Azt is helyesen látta, hogy a pártosság nem túri a megmerevedést, a személyi kultuszt, s hogy a voluntarista politika deformálja a művészetet is. Ennek a helyes elvnek a fenntartásával Lukács a vita befejeztével önkritikát gyakorolt, s felülvizsgálta álláspontját a szocialista realizmussal és pártossággal kapcsolatban.

Előadását azzal fejezte be, hogy még nem zárult le a Lukács vita. Lukácsnak, mint esztétának, filozófusnak, irodalomkritikusnak igazi, átfogó értékelése még várat magára.

SZILÁGYI ISTVÁN